

Armáda na jedno použití

Miloš Balabán

Bezpečnostní politika země zřejmě nebude klíčovým volebním tématem květnových parlamentních voleb. Jedna z malých politických stran, která se netají svými ambicemi vstoupit do „velké politiky“ – Věci veřejné, se nicméně rozhodla oslovit voliče s originálním nápadem: ušetříme finanční prostředky na zajištění bezpečnosti státu tím, že sloučíme ministerstva obrany a vnitra do ministerstva bezpečnosti. Další nápad jak rychle řešit problémy bezpečnosti státu, občanů a fungování bezpečnostního systému je na světě. Samozřejmě, že detailní analýzy proč a jak tento krok uskutečnit jsme ušetřeni. Není to přece pouze o provozních úsporách. Je třeba odpovědět na celou řadu podstatných otázek: dají se směřovat funkce armády a policie, jak by byla zajištěna odpovídající politická a veřejná kontrola takového super silového ministerstva, co by sloučení resortů znamenalo pro naše postavení v EU a NATO? I když se nedá očekávat, že by k realizaci tohoto záměru došlo můžeme ho brát jako další symbol tristního stavu debaty o prioritách, úkolech a cílech české bezpečnostní politiky.

Tato debata totiž u nás neprobíhá. Místo ní se řeší pouze jednotlivé větší či menší kauzy. Za všechny je možné uvést americký radiolokátor v Brdech, akvizice v resortech obrany a vnitra a samozřejmě stále „vděčné“ téma: naše mise a počty vojáků v Afghánistánu. Kolik bude vojáků pod Hindúkušem je přitom jen dílčím problémem. Podstatnější je zda se postupně nestává afghánská mise fakticky jediným úkolem resortu obrany na úkor jeho dlouhodobých rozvojových programů, personální, logistické a finanční stability. Sociolog Antonín Rašek nedávno v jedné ze svých studií uvedl, že dochází k výrazné změně charakteru současných armád NATO, které mají stále více expediční charakter na úkor teritoriální obrany. V českém případě je ale možná legitimní položit si otázku, zda bychom spíše než o expediční armádě, neměli raději hovořit o armádě na jedno použití, tč. v Afghánistánu. Taková armáda nám přitom za 5, 10 nebo 15 let v dynamicky se měnícím bezpečnostním prostředí s novými bezpečnostními hrozbami nebude příliš platná. A to nám může v NATO a EU ublížit mnohem více, než to, že nyní nezvýšíme počty o pár desítek vojáků (což jak se ukazuje ani nemusí být nutné pokud zefektivníme složení naší mise).

Je ovšem čas na diskusi o tom jak by měl v budoucnu vypadat celý bezpečnostní systém, tedy nejen armáda, ale i Hasičský záchranný sbor, policie, či zpravodajské služby a hlavně spolupráce a vazby mezi nimi. Místo ministerstva bezpečnosti tak potřebujeme především dostatek schopných politiků a odborníků, kteří jsou schopni ji vést a ještě jednu věc, která tady dosud příliš nefunguje: skutečnou profesionální civilní a demokratickou kontrolu bezpečnostních složek a to především na parlamentní půdě. Ta totiž může více než

cokoliv jiného přispět k objektivnímu hodnocení jejich přínosu pro zajišťování bezpečnosti země a ke kontrole jak efektivně jsou čerpány nemalé prostředky ze státního rozpočtu na obranu a bezpečnost.